

**ZAMONAVIY O'ZBEK TASVIRIY SAN'ATIDA MILLIY AN'ANALAR VA GLOBAL
SAN'AT TENDENSIYALARI UYG'UNLIGI MUAMMOSI****Rayimov Furqat Farhod o'g'li***Stajyor o'qituvchi Guliston davlat universiteti furqatraimov71@gmail.com*

Annotatsiya: Mazkur ilmiy maqolada zamonaviy o'zbek tasviriy san'atida milliy an'analar va global san'at tendensiyalarining o'zaro uyg'unlashuvi muammosi tizimli va konseptual jihatdan tahlil qilinadi. Globallashuv sharoitida milliy identitetni saqlash, tarixiy-badiiy xotirani zamonaviy vizual til orqali ifodalash masalalari dolzarb ilmiy muammo sifatida yoritiladi. Maqolada tasviriy san'at yo'nalishlarida ijod qilayotgan o'zbek rassomlari ijodi misolida milliylik va universallik o'rtasidagi estetik muvozanat, badiiy sintez shakllari hamda mualliflik konsepsiyalarining ahamiyati ochib beriladi.

Kalit so'zlar: zamonaviy tasviriy san'at, o'zbek san'ati, milliy an'ana, globallashuv, badiiy sintez, identitet, konseptual san'at.

**ПРОБЛЕМА ГАРМОНИЗАЦИИ НАЦИОНАЛЬНЫХ ТРАДИЦИЙ И
ГЛОБАЛЬНЫХ ТЕНДЕНЦИЙ ИСКУССТВА В СОВРЕМЕННОМ
ИЗОБРАЗИТЕЛЬНОМ ИСКУССТВЕ УЗБЕКИСТАНА**

Аннотация: В данной научной статье системно и концептуально анализируется проблема взаимодействия и гармонизации национальных традиций и глобальных художественных тенденций в современном изобразительном искусстве Узбекистана. В условиях глобализации вопросы сохранения национальной идентичности, выражения историко-художественной памяти средствами современного визуального языка рассматриваются как актуальная научная проблема. На примере творчества узбекских художников, работающих в различных направлениях изобразительного искусства, раскрываются эстетический баланс между национальным и универсальным, формы художественного синтеза, а также значимость авторских концепций.

Ключевые слова: современное изобразительное искусство, искусство Узбекистана, национальная традиция, глобализация, художественный синтез, идентичность, концептуальное искусство.

**THE PROBLEM OF HARMONIZING NATIONAL TRADITIONS AND GLOBAL ART
TRENDS IN CONTEMPORARY UZBEK VISUAL ART**

Abstract: This scholarly article provides a systematic and conceptual analysis of the problem of harmonizing national traditions and global art trends in contemporary Uzbek visual art. In the context of globalization, the preservation of national identity and the representation of historical and artistic memory through the language of contemporary visual expression are considered pressing academic issues. Using the works of Uzbek

artists active in various fields of visual art as examples, the article examines the aesthetic balance between national and universal values, forms of artistic synthesis, and the significance of individual artistic concepts.

Keywords: *contemporary visual art, Uzbek art, national tradition, globalization, artistic synthesis, identity, conceptual art.*

XXI asrda san'at taraqqiyoti globallashuv jarayonlari bilan bevosita bog'liq holda rivojlanmoqda. Zamonaviy o'zbek tasviriy san'ati milliy an'analarning saqlanishi va global san'at jarayonlariga integratsiya qilinishining o'ziga xos namunasidir. Mustaqillik yillarida an'anaviy o'zbek miniatyura san'ati zamonaviy texnologiyalar va global san'at tendensiyalari bilan boyidi. 1

O'zbekistonning yangi tasviriy san'ati global san'at jarayonlariga integratsiya qilinish bilan birga, milliy va ma'naviy qiymatlarni saqlash yo'nalishini ham o'z ichiga oladi. Bu jarayon davlat siyosati, iqtisodiy islohotlar va madaniy o'zaro ta'sir natijasida sodir bo'ladi. Zamonaviy kommunikatsiya vositalari, xalqaro ko'rgazmalar, biennalle va art-rezidensiyalar milliy san'at maktablarining jahon madaniy makoniga integratsiyalashuvini tezlashtirdi. Bu jarayon o'zbek tasviriy san'atida ham yangi estetik izlanishlar, uslubiy transformatsiyalar va konseptual qarashlarning shakllanishiga sabab bo'lmoqda. Biroq globallashuv sharoitida milliy badiiy an'analarni saqlab qolish masalasi alohida ilmiy e'tibor talab etadi. Chunki zamonaviy san'atda milliylikning yo'qolishi san'atning madaniy ildizlardan uzilib qolishiga olib kelishi mumkin. Shu bois mazkur maqolada zamonaviy o'zbek tasviriy san'atida milliy an'analar va global san'at tendensiyalarining o'zaro uyg'unlashuvi muammosi ilmiy-nazariy va amaliy misollar asosida tahlil qilinadi.

O'zbek tasviriy san'atidagi milliy an'analar ko'p asrlik tarixiy rivojlanish jarayonida shakllangan bo'lib, ular Sharq miniatyura maktabi, xalq amaliy-bezak san'ati, me'moriy bezaklar va ramziy tafakkur bilan chambarchas bog'liqdir. An'anaviy san'atda dekorativlik, shartli fazoviy yechim, ranglarning ramziy talqini ustuvor o'rin egallaydi. Zamonaviy o'zbek tasviriy san'atida milliy an'analar tarixiy merosning bevosita davomchisi sifatida emas, balki zamonaviy estetik tafakkur bilan qayta talqin etilgan murakkab madaniy hodisa sifatida namoyon bo'ladi. Bugungi rassomlar milliylikni faqat mavzu yoki bezak darajasida emas, balki asarning ichki g'oyaviy-falsafiy qatlamida ifodalashga intilmoqda.

Milliy an'analar, avvalo, obrazlar tizimi va ramziy tafakkurda namoyon bo'ladi. O'zbek san'atiga xos bo'lgan tarixiy xotira, urf-odatlar, kundalik turmush manzaralari, me'moriy muhit va tabiat bilan uyg'unlik zamonaviy kompozitsiyalarda yangi mazmun kasb etmoqda. Rang tanlovi, ritm va dekorativlik unsurlari orqali Sharqona estetik qarashlar zamonaviy vizual til bilan uyg'unlashtiriladi.

Shuningdek, milliy an'analar rangtasvir va grafikada fazo va vaqtning shartli talqini orqali ifodalanadi. Bu jihat an'anaviy miniatyura san'ati bilan uzviy bog'liq bo'lib, zamonaviy rassomlar ushbu xususiyatni abstrakt va konseptual shakllar orqali qayta ishlamoqda. Natijada milliylik realizmga asoslangan tasvirdan ko'ra, ramziy va

metaforik ifoda shaklida namoyon bo'lmoqda. Zamonaviy o'zbek tasviriy san'atida milliy an'analar muammosi, ayniqsa, identitet masalasi bilan chambarchas bog'liqdir. Globallashuv sharoitida milliylik rassom uchun o'zini anglash, madaniy ildizlarga murojaat qilish va jahon san'ati bilan teng muloqotga kirishish vositasiga aylanmoqda. Shu ma'noda milliy an'analar zamonaviy san'atda konservativ unsur emas, balki ijodiy yangilanish va badiiy izlanishlarning muhim manbai hisoblanadi.

Zamonaviy jahon san'atida modernizm va postmodernizm, konseptual san'at, abstraksionizm, minimalizm hamda media-art kabi yo'nalishlar yetakchi ahamiyat kasb etmoqda. Ushbu oqimlarda san'at asari nafaqat estetik obyekt, balki g'oya va mualliflik pozitsiyasining ifodasi sifatida talqin qilinadi.

Global san'at tendensiyalari o'zbek rassomlari ijodida yangi ifoda vositalari, erkin kompozitsiya, ramziy va metaforik tasvirlash usullarining kuchayishiga olib keldi. Biroq bu jarayon milliy san'at an'alarini chuqur anglash bilan uyg'unlashgan holdagina badiiy qiymat kasb etadi.

Zamonaviy o'zbek tasviriy san'atida ijod qilayotgan M.Toshmurodov, S.Sabirbayev, A.Sagatov kabi rassomlar milliy an'analarni global san'at tili orqali ifodalashga intilmoqda. Jumladan, A.Ikromjonov asarlarida Sharqona ramziylik va zamonaviy abstrakt tafakkur uyg'unlashgan bo'lsa, J. Usmonov ijodida tarixiy xotira va konseptual yondashuv ustuvorlik qiladi.

Samarqand nonlari

Akmal Ikromjonov

Mato, moybo'yoq (98x73) - 2020 yil

G'ilon yumushlari

Muhammadiyor Toshmurodov

Mato, moybo'yoq - 2016 yil

Go'zalliklar zamini Abdumajid Sagatov

Mato, moybo'yoq (140x140) - 2019 yil

Shuningdek, grafika va installyatsiya yo'nalishida esa faoliyat yuritayotgan rassomlar milliy mavzularni ijtimoiy-falsafiy kontekstda talqin etib, ularni global muammolar bilan bog'lamoqda. Bu holat zamonaviy o'zbek san'atining universallashtirish jarayonini ko'rsatadi.

Milliy an'analar va global tendensiyalar uyg'unligi mexanik qo'shilish emas, balki murakkab ijodiy sintez jarayonidir. Ayrim hollarda global uslublarning ustuvorligi milliylikning sathiy tasvirlanishiga olib kelmoqda.

Samarali badiiy sintez rassomning tarixiy xotirasi, milliy estetik tafakkuri va zamonaviy san'atni chuqur anglash darajasi bilan belgilanadi. Milliylik asarning tashqi bezagida emas, balki uning g'oyaviy-falsafiy asosida namoyon bo'lishi zarur.

Zamonaviy o'zbek tasviriy san'atida milliy an'analar va global san'at tendensiyalarining uyg'unligi san'at rivojining muhim sharti hisoblanadi. Milliylikni saqlagan holda global san'at makoniga chiqish rassomdan yuqori badiiy madaniyat va konseptual tafakkurni talab etadi.

Tahlillar shuni ko'rsatadiki, milliy va global omillar o'rtasidagi muvozanat ta'minlangan taqdirda zamonaviy o'zbek tasviriy san'ati jahon san'at makonida o'ziga xos va barqaror o'rin egallashi mumkin.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Zarifova, D. (2023). TEACHING TECHNOLOGY OF THE TOPIC OF PORTRAIT OF THE HUMAN HEAD IN PAINTING. *Modern Science and Research*, 2(10), 391-393.
2. Lakowskaya, V. L. *Poslevoennaya stankovaya zhivopis Uzbekistana*. Tashkent: Fan. (1985).
3. To'xtayev, A. *O'zbek tasviriy san'ati tarixi*. Toshkent: San'at. (2010).
4. Hasanov, R. *Zamonaviy san'at va badiiy tafakkur*. Toshkent. (2018).
5. Sherjonov S. et al. ECONOMIC ANALYSIS OF GREEN BUILDINGS CERTIFICATION SYSTEMS IN EMERGING ECONOMIES //Archives for Technical Sciences. – 2025. – T. 2. – №. 33. – C. 463-471.
6. KILIÇ ATEŞ S., BERİKBAEV A. A. Pedagogical competencies in art education and the impact of educational reforms: The case of Uzbekistan //Balikesir University Journal of Social Sciences Institute. – 2025. – T. 28. – №. 53.
7. Karshiboeva D. B. THE ROLE OF COMPOSITION IN ACTIVATION OF CREATIVE ABILITIES //Экономика и социум. – 2025. – №. 3-1 (130). – C. 152-156.
8. Xamidov, Dilshod. "THE IMPORTANCE OF TEACHING." ENGINEERING ENGINEERING COMPUTER GRAPHICS" IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS." *International journal of scientific researchers (IJSR) INDEXING* 4 (2024): 320-323.
9. Karshiboeva D. B. THE IMPORTANCE OF INNOVATIVE METHODS IN TEACHING COMPOSITION //Экономика и социум. – 2025. – №. 3-1 (130). – C. 147-151.
10. Bohodirovna K. D. TASVIRIY SAN'AT VA FALSAFA O'RTASIDAGI O'ZARO BOG'LIQLIK HAMDA ULARDAGI ESTETIK TUSHUNCHALARNING INSONIYAT MADANIYATIGA TA'SIRI //Научный Фокус. – 2024. – T. 2. – №. 19. – C. 356-358.

11.Nusharov Bobir Bolbekovich. (2025, октябрь 23). O'ZBEKISTON YOSHLARINI MILLIY MADANIYAT VA SAN'AT ORQALI TARBIYALASH ISTIQBOLLARI.

12.Yusupova Shoxista Alimjanovna. (2025, октябрь 21). IJODIY QOBILIYATLARNI RIVOJLANTIRISHDA KOMPOZITSIYANING PEDAGOGIK AHAMIYATI.

13.Jumaboyev Nabi Pardaboyevich. (2025, октябрь 23). TASVIRIY SAN'AT TA'LIMIDA ZAMONAVIY PEDAGOGIK TEXNOLOGIYALARNING QO'LLANILISHI VA ULARNING IJODIY SALOHİYATGA TA'SIRI.

14.B.A.Usmanov. APPLICATION OF PEDAGOGICAL AND INNOVATIVE TECHNOLOGIES IN FINE ARTS EDUCATION.BİLSEL INTERNATIONAL GORDİON SCIENCE RESEARCHES CONGRESS" 08-09 DECEMBER 2024 ANKARA/TÜRKİYE